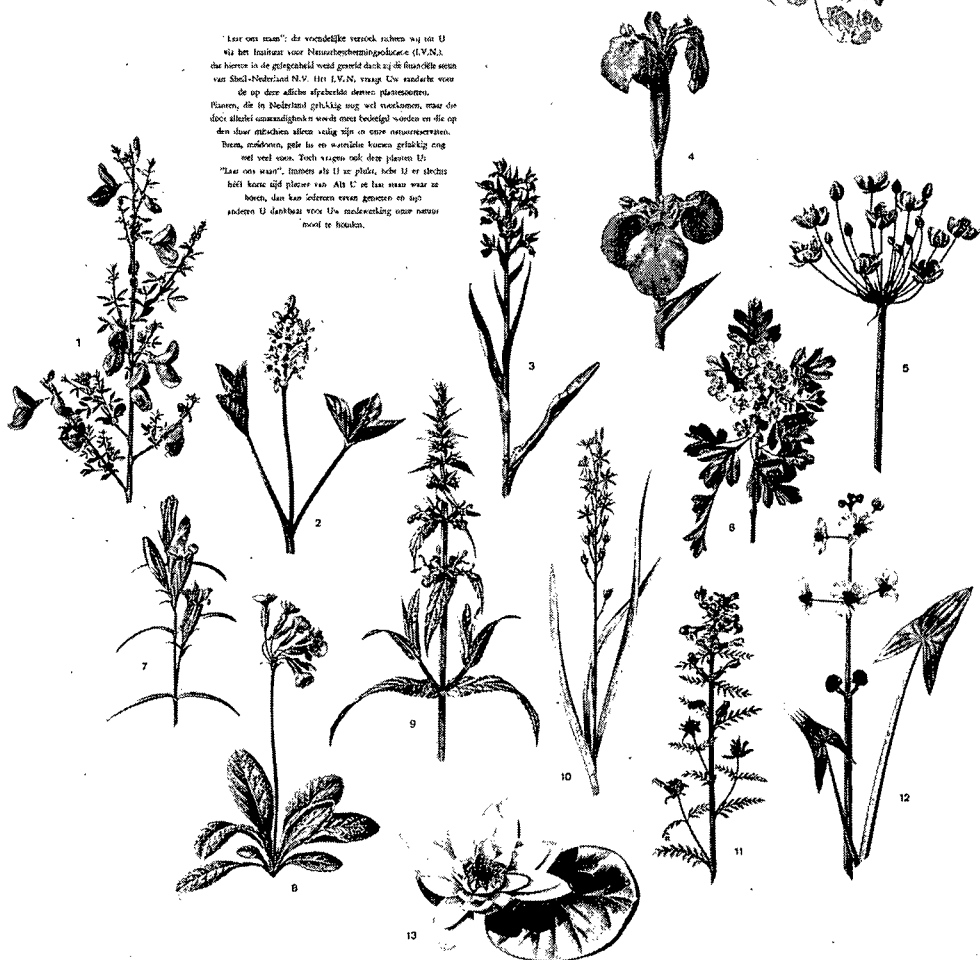

*AT&T BUREAU OF RESEARCH REPORT RSP-1447 40.1

1. Ernte	<i>Isotriaena scapularis</i>
2. Wunderschön	<i>Stelmatocys trifasciatus</i>
3. Riesenohre	<i>Chalcidus pallidus</i>
4. Gieße	<i>Atta penicillata</i>
5. Zwanzigfächer	<i>Phymatodes conchatus</i>
6. <i>Isotriaena scapularis</i>	<i>Chalcidus pallidus</i>
7. Kiefernbaum	<i>Coccinella pennsylvanica</i>
8. Rote, schwarzfleckig	<i>Pimpla ruficornis</i>
9. Roteschwarz	<i>Chalcidus pallidus</i>
10. Schwarze	<i>Stelmatocys trifasciatus</i>
11. Monarchfalter	<i>Danaus plexippus</i>
12. Faltfliege	<i>Lygostomus nigripennis</i>
13. Wunderschön	<i>Stelmatocys trifasciatus</i>

"Laat ons staan", immers als U ze plekt, schied U er slechts
bief korte tijd plezier van. Als U ze laat staan waar ze
hoeden, dan kan iedereen ervan genieten en zij
anderen U dankbaar voor Uw medewerking omz. natuurs
moof te houden.

Laat ons staan

Een plaat met gekleurde afbeeldingen van 13 planten, die onze bescherming nodig hebben, werd uitgegeven door het Instituut voor Natuur-beschermingseducatie met medewerking van Shell-Nederland N.V. en toegezonden aan 11.000 scholen in Nederland *).

De K.N.N.V. juicht het verschijnen van deze plaat toe en wil alle leden graag bekend maken met de inhoud van de brochure, die deze plaat vergezelt. Daarin wordt door onze oud-voorzitter, de heer J. A. Nijkamp een dringend beroep gedaan om deze planten te laten staan, maar tevens om de kinderen in staat te stellen toch ergens het plezier van bloemen-plukken te kunnen beleven.

Leest u maar. Wij hopen, dat ook onze leden, en zij zeker, zich zullen houden aan het verzoek: „Laat ons staan”.

„Laat ons staan”. Dit is het dringende verzoek, dat uit deze fraaie plaat tot alle kinderen en zeker tot alle volwassenen van ons land wordt gericht.

„O, wat mooi, plukken”, klinkt er in menig kinderhoofdje als de kinderen in het voorjaar de gouden sleutelbloem in de weiden zien staan of in mei de opvallende lisbloemen langs de slootkant.

En nu vragen wij u de ondankbare taak op u te nemen om de kinderen duidelijk te maken, dat het verzoek op de plaat het moet winnen van de drang, die ieder kind voelt als er mooie bloemen te plukken zijn.

Om direct alle misverstand weg te nemen: het Instituut voor Natuur-beschermingseducatie is niet *uit principe* tegen het plukken van bloemen. Ik zou haast zeggen: integendeel. Het Instituut zou niets liever willen dan dat ons land overal zo rijk was aan wilde bloemen, dat ieder kind er naar hartelust van zou kunnen plukken.

Plukken is voor kinderen van vrijwel iedere leeftijd een zaligheid. In de eerste plaats het plukken zelf. Aanvankelijk het nu eens hier, dan weer daar bukken om een bloempje aan de verzameling in het handje toe te voegen. Later, als de kinderen wat ouder zijn, het met zorg en overleg kiezen van de bloempjes om te komen tot een mooi boeketje.

In het eerste stadium is het plukken zelf belangrijker dan het bezitten van de bloemen en de kans is groot, dat het kind de geplukte bos liever weggooit, dan hem de hele weg naar huis in de hand te houden.

In het tweede stadium is het plukken natuurlijk nog wel een prettige bezig-

*) De plaat is te verkrijgen door storting van f 1,— op postgiro 347147 t.n.v. I.V.N. te Amsterdam. De plaat wordt dan franco toegezonden.

heid, maar daarbij komt nu de vreugde van het schikken van de bloemen en de blijdschap om het bezit ervan.

In dat plukken en schikken schuilt een machtig middel om het kind gevoel voor de natuur bij te brengen. Door het plukken gaat het kind behoren tot de bloemrijke weide, het blonde duin of de geurende waterkant. Het is erin bezig en vormt er tijdelijk een deel van. Daardoor ondergaat het, terwijl het zijn eigen bezigheden volbrengt, onbewust de invloed die uitgaat van het geuren van de aarde, de planten en — in het bijzonder — het geuren van de bloemen, het fladderen van kleurrijke vlinders, het gegons en gezoom van nectar en stuifmeel verzamelende insecten, het gesjirp van de sprinkhanen in het gras, het suizen van de wind door riet of bomen, het gezang van vogels en van tientallen andere factoren, die samen inhoud gaan geven aan begrippen als „buiten” en „natuur”.

Bij het schikken wordt de relatie die reeds door het plukken met de plant was ontstaan, nog inniger. Het kind bekijkt de plant en ontdekt de schoonheid en wendt die aan bij eigen creatieve arbeid.

Dit alles lijkt ons de natuurlijke weg waarlangs het kind vertrouwd moet raken met de natuur.

Natuurlijk ontaardt het plukken ook wel eens in roven en daardoor in een ernstige ontlustering van het landschap.

Toch meent het Instituut, dat de positieve zijden van het plukken het winnen van de negatieve. Het stelt zich uitdrukkelijk op het standpunt, dat het *princiep*el geen bezwaren heeft tegen plukken, integendeel: het plukken *door kinderen* waardevol vindt.

En toch geeft dat Instituut deze plaat uit: Hoe valt dat te rijmen?

Om dat te begrijpen moeten we naast het *wenselijke* het *mogelijke* stellen. Dat moet ons dan ook de argumenten leveren om de kinderen ervan te overtuigen, dat het plukken van bloemen in een groot deel van ons land helaas niet meer mogelijk is.

In vijftig jaren is het aantal inwoners van ons land verdubbeld. Vóór het einde van deze eeuw zal het verdrievoudigd zijn. (Aantal inwoners in 1960: 11.593.000.) De kinderen kunnen zelf makkelijk enkele gevolgen van die bevolkingsgroei bedenken.

Er moeten meer huizen komen, meer scholen, kerken, ziekenhuizen enz. Daarvoor moeten nieuwe straten, lanen en pleinen worden aangelegd. Door al die oorzaken groeien de dorpen en de steden.

Hoe meer mensen er komen, hoe intensiever het verkeer zal worden. Er komen meer en bredere wegen en ook kanalen, spoorwegen, emplacements en vliegvelden.

Naarmate het aantal mensen toeneemt moet er ook meer voedsel en werkgelegenheid komen. Zowel voor de landbouw als voor de industrie is grond nodig.

Nu hoeven de kinderen niet zo slim te zijn om zelf te kunnen bedenken, dat er dus steeds minder vrije ruimte, steeds minder natuur in ons land overblijft. En in die vrije ruimte, in die natuur, bloeien de bloemen, waar we het nog steeds over hebben. Die bloemen bloeien met een doel: zij vormen de vruchten, waarin de zaden zitten. Uit de zaden ontkiemen weer nieuwe planten. Terwijl vroeger heel veel zaden terecht kwamen op een plaats waar ze konden kiemen, wordt die kans nu steeds kleiner.

Een veel kleiner aantal planten maakt nu dus minder zaden, die minder kans hebben een plaatsje te vinden waar ze tot een nieuwe plant kunnen uitgroeien.

Vroeger hadden de meeste mensen geen dag vakantie per jaar. De week begon maandagmorgen vroeg en eindigde zaterdagavond laat. Het aantal mensen, dat buiten kwam om van de veelheid en rijkdom van bloemen te genieten, was dus heel klein.

Nu hebben alle mensen niet alleen vakantie, maar — met inbegrip van de zondag — ook nog twee vrije dagen per week. Het aantal mensen, dat buiten komt, is een veelvoud van dat van vroeger. De plantenwereld is slechts een flauwe schaduw van wat zij is geweest.

Als die vele mensen nu de weinige bloemen gaan plukken, wordt het aantal zaden nog kleiner en de kans op het voortbestaan neemt steeds meer af.

We zijn er echter nog niet. Om meer voedsel te produceren is de mens de grond sterk met kunstmest gaan bewerken. Hij bestrijdt ziekten en schadelijke dieren met scheikundige stoffen. Veel wilde planten, die vroeger algemeen waren, worden nu zeldzaam, omdat zij hun portie meekrijgen van kunstmest en scheikundige stoffen, die zij niet kunnen verdragen.

Heel veel planten, die wij mooi vinden, rekent de boer tot het onkruid. Daartoe rekent hij immers niet alleen de schadelijke planten, maar ook alle soorten, die voor hem niet nuttig zijn en die de plaats innemen waar cultuurplanten kunnen groeien.

Vroeger oogstte de boer tegen wil en dank de onkruidzaden mee. Bij het zaaïen strooide hij ook het onkruidzaad weer uit. Tegenwoordig wordt het zaaizaad „geschoond”, d.w.z. van onkruidzaden ontdaan. Het gevolg is, dat de klaprozen en de korenbloemen en heel veel ander mooi onkruid van de akker is verdwenen.

Vroeger moest het onkruid worden gewied. Dat was een nauwkeurig en tijdrovend werk. Er werden wel veel onkruidplanten opgeruimd, maar er bleven er toch nog genoeg staan. Nu spuit de boer in korte tijd zijn verdelingsmiddelen uit en er zijn maar weinig onkruidplanten, die de dans ontspringen. Weiden, weg- en waterkanten, zij worden zo langzamerhand allemaal gespoten. Waar vroeger geur en kleur was is nu slechts het nuttige, maar saai groen.

Ik zou zo kunnen doorgaan en u nog veel meer gevaren voor de wilde flora kunnen noemen. Ik geloof echter dat dit genoeg is.

De mens ontnam de wilde planten hun plaats of hij kromp die sterk in.

De mens bemestte de grond met stoffen, die de planten niet konden verdragen.

En wellicht het ergste: hij gaat hen nu te lijf met stoffen, die hen doden.

Moeten we de zò vervolgde en zo geplaagde bloemen nu ook nog plukken op de weinige plaatsen, waar ze zich met moeite kunnen handhaven? Er zijn zovéél mensen en zo weinig bloemen. Het is jammer, maar de tijd van het *vrije* plukken is onherroepelijk voorbij. We kunnen dat feit nu nog vrijwillig aanvaarden en de bloemen houden. Doen we dat niet, dan nadert snel de dag, waarop het plukken niet meer kan, omdat de bloemen zijn verdwenen.

Geldt dit nu voor het hele land? Neen, er zijn gelukkig streken, waar het plukken van bloemen nog mogelijk is. Daarbij moet de nadruk wél vallen op „nog”. Door het steeds algemener wordend gebruik van verdelgingsmiddelen enerzijds en het toegenomen toerisme en het daardoor veel drukker wordend bezoek anderzijds, veranderen de omstandigheden snel. Wat vandaag nog net kan, is morgen wellicht een gevaar.

Van de dertien op de plaat afgebeelde planten zijn er slechts vijf min of meer zeldzaam (waterdrieblad, rietorchis, klokjesgentiaan, beenbreek, moeraskartelblad). De overige acht zijn nog tamelijk algemeen. Het gaat ons echter niet uitsluitend om de zeldzame planten. Het gaat eigenlijk om alle planten, die niet in grote overvloed aanwezig zijn of die bij het plukken snel verdorren (brem, meidoorn).

Wij menen, dat de natuur in ons land eist, dat we tot de volgende regel komen:

Pluk niet, tenzij het plukken uitdrukkelijk is toegestaan.

Eventueel met beperkingen, bv. uitsluitend door kinderen. Wij vragen u heel dringend met ons voor het aanvaarden van deze regel te ijveren.

Zolang die regel niet in de harten van de kinderen leeft, moeten ze toch minstens onthouden, dat we van alle bomen (wilgen, elzen, meidoorn!) en heesters (brem) afblijven. Die maken we al plukkend erg lelijk en we beschadigen ze vaak.

Andere bloemen plukken we slechts als er heel veel van staan; met het plukken van madeliefjes en paardebloemen doet het kind geen kwaad.

Als supplement moeten we nu overal waar dit mogelijk is ijveren voor het plaatsen van bordjes „Plukken (eventueel: door kinderen) toegestaan”. Waar, zoals in grote delen in het westen van ons land, feitelijk geen terreinen meer zijn, waarop kan worden geplukt, moeten ze worden gemaakt. Plukweiden, opzettelijk bloemrijk gemaakte weg- en waterkanten, duinzomen en plukbosjes moeten het kind teruggeven, wat we het elders ontnemen. Tot heil van het kind, maar ook van de natuur, die dringend ons aller bescherming behoeft.

Iets over de planten op de plaat

De *Brem* (1) is met zijn groene kantige twijgen, kleine blaadjes en grote gele vlinderbloemen in de voorzomer een opvallende verschijning in de heide en op andere kalkarme zandgronden. De mooie bloemen lokken het plukken als het ware uit, maar meestal zijn ze al verlept vóór ze thuis zijn. Bij het plukken worden de struiken vaak erg beschadigd.

In duinplassen, veenmoerassen en vennen vinden we soms nog hele velden *Waterdrieblad* (2). Dit zou ons tot plukken kunnen verleiden. Er zijn echter vele redenen om dat beslist na te laten. We noemen er enkele.

Waterdrieblad verdraagt geen verontreiniging van het water. De toenemende vervuiling van het oppervlaktewater verdrijft de mooie plant. De terreinen, waar zij voorkomt (vochtig duin, veenmoeras) worden steeds zeldzamer en het aantal vindplaatsen dus kleiner.

De gebaarde lippen, die het bijzondere uiterlijk van de bloem bepalen, kleuren na het plukken gauw bruin of ze verdrogen, waardoor veel van de schoonheid van de bloem verloren gaat.

De *Rietorchis* (3) komt hier en daar nog in vrij groot aantal voor op vochtige onbemeste weilanden en andere vochtige plaatsen. Alle Orchideeën verdragen het plukken slecht. Vaak zal de plant verdwijnen als de bloem wordt geplukt. Niet alleen de rietorchis, maar ook alle andere Orchideeën, waar ze ook staan, moeten zonder uitzondering worden beschermd. Hun standplaatsen zijn kwetsbaar en worden zeldzaam en hetzelfde kan van de Orchideeën zelf worden gezegd.

De *Gele lis* (4), de *Zwanebloem* (5), de *Moerasandoorn* (9) en het *Pijlkruid* (12) vindt u langs de waterkant. Ze zijn gelukkig geen van alle zeldzaam. Enkele jaren geleden zouden we hier aan hebben toegevoegd: „en ze worden niet bedreigd”. Helaas moeten we nu zeggen: „en ze worden ernstig bedreigd”.

De moeilijkheid is namelijk, dat alle sloten en watergangen geregeld moeten worden schoongemaakt, omdat ze anders dichtgroeien. Dat mag natuurlijk niet in verband met een goede afvoer van het water en de boer is dan ook tot dat schoonhouden verplicht. Nu gebeurde dit zgn. schonen tot voor kort met de hand of met mechanische hulpmiddelen. De water- en moerasplanten zijn hieraan van oudsher aangepast en kunnen er dus tegen, d.w.z. ze staan telkens weer opnieuw op of ze kiemen opnieuw. Deze mechanische slootreiniging wordt thans echter zeer bemoeilijkt door het tekort op de arbeidsmarkt en de hoge lonen. Dit leidt tot een steeds frequenter gebruik van verdelgingsmiddelen, en alles wat in en langs de sloot staat wordt daardoor bedreigd.

Afgezien van dit gevaar moeten we toch bedenken, dat deze planten nooit in zulke grote aantallen voorkomen, dat vele mensen ze zouden kunnen plukken. Laat de enkeling zich dus bedwingen en bedenken, dat van hun

vochtige standplaats naar huis getransporteerde planten alle frisheid vaak al kwijt zijn vóór ze in de vaas staan. Bovendien bloeien ze buiten uitbundiger en langer dan met de beste verzorging thuis.

Wat van de bedreiging van de voorgaande oeverplanten werd gezegd, geldt ook voor een typische waterplant als de *Waterlelie* (13). Maar bovendien: de grootste drijfschaal schiet heus tekort om de schoonheid van deze bloem te tonen.

De *Eenstijlige Meidoorn* (6) komt overal in ons land nog algemeen voor en hij wordt ook niet in het bijzonder bedreigd. Aan de afgesneden takken zijn de bloemen snel verwelkt en de boom lijdt sterk onder de veelal onoordeelkundige en vaak ruwe wijze, waarop de takken worden geplukt. Dit geldt niet alleen voor de meidoorn. Het geldt voor alle bomen en heesters.

De *Klokjesgentiaan* (7) en de *Beenbreek* (10) zijn karakteristieke planten voor enkele landschapstypen: de vochtige heide en de schraallanden, die in ons land zeldzaam zijn geworden. Waar in ons land nog vochtige heide of schraalland is, moeten we deze bloemen volledig beschermen.

Het *Moeraskartelblad* (11) komt ook voor in moerassige heide, maar daarnaast in veenplassen en vochtige duinen, die echter haast even zeldzaam zijn als vochtige heide.

De *Slanke Sleutelbloem* (8) moeten we zoeken in vochtige loofbossen en op beschaduwde plaatsen, vooral langs beken in het oosten en zuiden van ons land. Alle soorten Sleutelbloemen worden bedreigd door de verandering van hun milieu. Hoe mooi de Sleutelbloemen ook zijn: we moeten hen sparen waar zij nog staan!

Goede vakantie gewenst!

In het aprilnummer van „Natura” vond u op blz. 70/71 een stukje met de titel „Levende Fondsen”, waarin ik de aandacht vestigde op het Van Burkom-fonds. Nu mag u raden, hoeveel reacties ik kreeg.

Welnu, zegge en schrijve: één.

We zijn die nieuwe contribuant bijzonder dankbaar als koploper, maar u zult wel begrijpen dat we niet voldaan zijn.

U had natuurlijk ook de bedoeling gehad, om te reageren, doch het raakte „in de slof”. Maar het kan nóg! Neem even uw giroboek en schrijf een bedragje over op postrekening 575500 t.n.v. het Van Burkomfonds, Amsterdam-Z. Op de strook zet u dan: vaste contribuant.

Daarna kunt u met een voldaan gevoel prettig met vakantie gaan. De minimum contributie is f 2,50 per jaar. Ook giften zijn hartelijk welkom.

In een der volgende nummers zal ik u mededelen hoe groot het aantal contribuanten is geworden.

JOH. BOLMAN,
Penningmeester Van Burkomfonds,
Nic. Maesstraat 122, Amsterdam-Z.